



Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

ÖVERSYN AV MELLANSTADIEVERKSAMHETEN OCH FÄLTASSISTENTERNAS VERKSAMHET

Svar på återremiss från stadsdelsnämnden 2005-05-19.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd godkänner svaret på nämndens återremiss enligt förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2005-09-02.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Vantörs stadsdelsnämnd återremitterade 2005-05-19 förvaltningens översyn av mellanstadieverksamheten och fältassistenterens verksamhet. I återremissen fick förvaltningen i uppdrag att återkomma med en redogörelse med kompletterande uppgifter rörande kvaliteten i mellanstadieverksamheten relaterat till kostnader. Svaret på nämndens återremiss har utarbetats i dialog med representanter från mellanstadieverksamheten. Förvaltningens tidigare bedömning att kvaliteten i mellanstadieverksamheten är tillfredsställande kvarstår. Det är naturligtvis viktigt med en kontinuerlig uppföljning av kvaliteten i verksamheterna där man beaktar synpunkter från både barn och föräldrar kring verksamheternas organisation, driftsform och innehåll.

Förvaltningen arbetar med att finna en lösning på det låga antalet barn som deltar i mellanstadieverksamhet i Snösätra och avser att återkomma i verksamhetsplanen för 2006 med förslag på en mer lokalt placerad mellanstadieverksamhet för de yngre eleverna i Snösätraskolan.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande är utarbetat inom strategi- och planeringsavdelningen samt verksamheten för barn och ungdom.

BAKGRUND

Stadsdelsnämnden gav i verksamhetsplanen för 2005 förvaltningen i uppdrag att överväga möjligheten att flytta ansvaret för mellanstadieverksamheten och fältassistenterna till fritiden. Anledningen till uppdraget var att nämnden ansåg att kvaliteten och omfattningen av mellanstadieverksamheten varierar allt för mycket mellan skolorna. Förvaltningen genomförde en översyn av mellanstadieverksamheten och fältassistenternas verksamhet vilken presenterades i ett tjänsteutlåtande (bilaga 1) för nämnden 2005-05-19 (dnr 404-196/2005). Förvaltningen föreslog i sitt utlåtande att ansvaret för mellanstadieverksamheten bör ligga kvar på skolorna inom barn och ungdom då förvaltningen anser det vara naturligt att skolan ansvarar för såväl fritidshem som för mellanstadieverksamhet. Bedömningen grundades bl.a. på det faktum att skolbarnsomsorg enligt lagstiftningen betraktas som skolan ansvar.

Förvaltningens granskning av mellanstadieverksamheten baserades delvis på en enkätundersökning till alla föräldrar med barn i år 4-6 (10-12 år gamla) i Vantör. Svarefrekvensen var relativt låg men enkätsvar tillsammans med övriga analyser i översynsarbetet gav den samlade bilden att kvaliteten på mellanstadieverksamheten är tillfredsställande. Individ- och familjeomsorgen föreslogs även fortsättningsvis ansvara för fältassistenternas verksamhet då fältassistenternas arbete idag har en markerad inriktning mot socialt arbete och inte fritidsverksamhet som var fallet tidigare. Stadsdelsnämnden återremitterade översynen och förvaltningen fick i uppdrag att komplettera ärendet med en redogörelse för kvaliteten i de olika mellanstadieverksamheterna relaterat till kostnaderna.

FÖRVALTNINGENS REDOGÖRELSE

Begärd komplettering

Enligt återremissen efterfrågas en redovisning på följande punkter:

- vilka inomhus- och utomhusaktiviteter som erbjuds
- vilket övrigt innehåll som verksamheterna har
- mellanmål – omfattning och priser
- personalförhållanden – antal anställda och yrkeskategori
- lokalförhållanden – närhet till skolan
- andel inskrivna flickor och pojkar
- kostnader och intäkter för respektive verksamhet samt i relation till antalet inskrivna barn.

Nämnden efterlyser även att finansieringen av verksamheten klargöres, dvs. hur finansieras verksamheten idag respektive hur den skulle finansieras om den överfördes helt till fritiden. Vidare betonas att det är angeläget att undersöka vilken uppfattning föräldrarna (till barnen i år 4-6) har om hur verksamheten ska bedrivas. Slutligen önskar nämnden en kompletterande redogörelse för de konkreta samordningsvinster som nuvarande organisation av mellanstadieverksamheten innebär för respektive skola.

I arbetet med att inhämta uppgifter utifrån ovanstående punkter har förvaltningen haft ett möte med representanter från mellanstadieverksamheterna. Detta i syfte att erhålla en allsidig bild av verksamheterna men också få möjlighet att tillsammans diskutera de olika driftsformerna, innehåll i verksamheterna och eventuellt skiljande förutsättningar. En översiktlig sammanställning i tabellform återfinns i bilaga 2.

Driftsform

I Vantör ansvarar respektive grundskola (6 st.) för sin egen mellanstadieverksamhet och driftsformen för denna verksamhet varierar mellan skolorna. Två skolor (Hagsätra/Ormkärr och Örby) bedriver mellanstadieverksamhet i egen regi och tre skolor (Rågsved, Snösätra och Bäckahagen) anlitar fritiden. Vid Bandhagens skola finns en föräldradriven fritidsklubb. Denna lösning är baserad på ett föräldrainitiativ i början av 1990-talet.

Lokalförhållanden

I bilaga 2 redovisas lokalförhållandet för respektive mellanstadieverksamhet. En mellanstadieverksamhet som lokalmässigt är integrerad med eller ligger i nära anslutning till skolan har bl.a. den fördelen att det inte går åt någon nämnvärd tid till att förflytta sig mellan lokalerna. Det är enkelt och bekvämt för barnen att skifta till mellanstadieverksamheten. Det är också en fördel om det delvis är samma personal som barnen träffar under och efter skoltid vilket är en trygghet för barnen. Å andra sidan finns det fördelar med en placering skild från skolan då barnen kan uppleva ett visst mått av självständighet av att gå iväg från skolmiljön och förflytta sig till t.ex. fritidsgården. Dessutom kan miljöombytet i sig vara stimulerande för barnet.

Inom- respektive utomhusaktiviteter och övrigt innehåll

Utbudet av aktiviteter planeras i dialog med barnen som får komma med egna förslag och synpunkter. I allmänhet finns en blandning av olika "livfulla" aktiviteter men också möjlighet till mer stillsam verksamhet som pyssel, hantverk, läsning och även läxläsning. De inomhusaktiviteter som erbjuds vid de olika mellanstadieverksamheterna är förutom egen spontan lek t.ex. biljard, pingis, olika spel, datoranvändning, TV-spel, läsning, tävlingar och organiserad lek etc. Förutsättningarna för aktiviteter utomhus skiljer sig mellan verksamheterna beroende på tillgång till gård eller liknande yta i anslutning till lokalen. Exempel på utomhusaktiviteter är fotboll, brännboll, basket, lek vid gungor, klätterställningar o dyl.

Gemensamt för alla verksamheter är att man anordnar utflykter för t.ex. bad, bowling, bio, teater, besök på djurpark och museum etc. Vissa dyrare aktiviteter som t.ex.

biobesök ingår inte i terminsavgiften. Familjerna får själva stå för t.ex. glass och souvenirer. Dock försöker man planera in aktiviteter som möjliggör för alla barn att delta. Vid mellanstadieverksamheten vid Bandhagens skola ingår dock bio, museum och liknande i månadsavgiften.

Ytterligare exempel på mellanstadieverksamhet är ”pröva på”-aktiviteterna inom ramen för Handslaget, ett samarbetsprojekt mellan idrottsföreningar och skolor i Vantör. Barn vid fritidsklubben i Bandhagen har möjlighet att delta i Handslaget och fler enheter har planer på att ansluta sig till projektet.

Mellanmål; omfattning och priser

Samtliga mellanstadieverksamheter erbjuder mellanmål till barnen. Mellanmålet kostar 10 kr och i regel serveras det vid en bestämd tidpunkt på eftermiddagen. Vid Bandhagens mellanstadieverksamhet ingår mellanmålet i månadsavgiften. Barnen erbjuds ett varierande utbud bestående av exempelvis frukt, smörgås, fil, kräm samt dryck som t.ex. O'boy, mjölk och juice. Det serveras emellanåt pirog, varmkorv, pizza o dyl.

Vid mellanstadieverksamheterna finns en ökad medvetenhet om sockerinnehållet i mellanmålen och en vilja att erbjuda barnen ett varierat och näringsriktigt kostinnehåll. Det kan nämnas i sammanhanget att vid Hagsätraskolan finns en arbetsgrupp bestående av personal från elevvården, skolmåltiden och fritidshemmen samt lärare/pedagoger som arbetar för att åstadkomma bättre och nyttigare mellanmål vid skolans fritidshem och mellanstadieverksamhet.

Personalförhållanden

Vid de olika mellanstadieverksamheterna är det 2-4 anställda på hel- eller deltid. De anställda är i huvudsak barnskötare eller fritidsledare, se bilaga 2.

Andel flickor och pojkar

Antalet deltagande i mellanstadieverksamhet varierar under läsåret. I regel deltar fler barn under höstterminen jämfört med vårterminen vilket t.ex. beror på att barnen hittar andra aktiviteter att sysselsätta sig med. Det kan också vara så att barnen efter hand upplever en högre grad av självständighet och därmed vill klara en del av dagen på egen hand. Det är generellt sett fler pojkar än flickor som deltar i mellanstadieverksamheten. Under vårterminen 2005 uppgick andelen flickor till ca 35-45 procent och andelen pojkar till ca 55-65 procent.

Finansieringen av verksamheten, kostnader och intäkter

Som nämndes tidigare är det skolorna inom barn och ungdom som ansvarar för mellanstadieverksamheten men driftsformen varierar. Generellt gäller att varje skola får en öronmärkt tilldelning för mellanstadieverksamhet. Tilldelningen baseras på höstterminens avläsning av det *totala* elevantalet i år 4-6. Sammantaget har skolorna fått 1,4 mnkr för drift av mellanstadieverksamhet år 2005 ur anslaget *Verksamhet för barn och ungdom*, fördelat på de olika skolorna enligt bilaga 2. Därutöver tillskjuter skolorna i varierande grad medel från schablon-tilldelningen. Tillkommer gör den avgift som

familjen betalar för barnets deltagande i mellanstadieverksamheten. Föräldrar med barn i kommunal skolbarnsomsorg betalar 200 kr per termin och barn för deltagande i mellanstadieverksamhet. Den föräldrakooperativa fritidsklubben i Bandhagen kostar 500 kr per månad och barn (förtäring samt vissa aktiviteter ingår i avgiften).

Med gällande fördelningssystem skulle en överflyttning av mellanstadieverksamheten till fritiden inte innebära någon skillnad avseende finansieringen eftersom tilldelningen av fritidens mellanstadieverksamhet också skulle ske ur anslaget *Verksamhet för barn och ungdom*. Därutöver skulle nämnden behöva tillskjuta ytterligare ca 0,5 mnkr till fritidens mellanstadieverksamhet.

Förvaltningen har idag inte något system med nyckeltal för att fullt ut göra relevanta jämförelser vad gäller kostnader för de olika mellanstadieverksamheterna. Kostnaderna för de olika verksamheterna är inte heller helt jämförbara beroende på skillnader i driftsform, exempelvis jämförelse Bandhagens föräldradrivna fritidsklubb kontra de verksamheter som skolorna själva driver. Förvaltningen har därför valt att lyfta fram personaltimmar och personalkategorier som den viktigaste jämförelsefaktorn då löner utgör den helt dominerande kostnaden.

Samordningsvinster

Förvaltningen bedömer att det är naturligt att skolan har ett sammanhållet ansvar för elevens hela skoldag, dvs. både i undervisningen och i skolbarnsomsorgen. Samordningsvinsten för respektive skola är ekonomisk och personalmässig men gäller också formerna för styrning och uppföljning som underlättas om det är samma ledning för de olika verksamheterna. Detta eftersom både fritidshemmen och mellanstadieverksamheten också styrs utifrån skollagen.

Föräldrarnas uppfattning om verksamheten

I översynen som presenterades för nämnden 2005-05-19 redovisade förvaltningen resultaten av den enkät som skickades ut till alla föräldrar med barn i år 4-6 i Vantör. Resultaten gav, trots en relativt låg svarsfrekvens, en viss information om föräldrars och barns uppfattning om mellanstadieverksamheten, oavsett om de utnyttjar den eller ej. Av undersökningen framgår att majoriteten av de föräldrar som har barn i mellanstadieverksamhet är i huvudsak nöjda med denna. Dock är många, både föräldrar och barn, missnöjda med gruppstorlekar, personaltäthet, ljudnivåer och möjlighet till lugn och avskildhet.

Av enkätsvaren från de föräldrar vars barn *inte* nyttjar mellanstadieverksamheten att döma, tycks det inte vara så att man har valt bort denna på grund av dåliga erfarenheter sedan tidigare. Flertalet föräldrar till barn som deltagit i skolbarnsomsorg i år F-3 tycks vara nöjda med den verksamheten. Att barnen inte har fortsatt i mellanstadieverksamheten förklaras av att man anser att barnen klarar sig själva, att det finns någon hemma eller att barnet redan har ett tillräckligt stort utbud av aktiviteter. Av enkätsvaren att döma var det endast ett fåtal som inte var nöjda med verksamheten.

Förutom frågor om trivsel, trygghet, möjlighet till stimulans och utveckling, information, öppethållande, lokaler etc. fanns också möjlighet att lämna egna kommentarer om verksamheten. Av de föräldrar som inkom med egna kommentarer var det inte någon som hade synpunkter på verksamhetens driftsform eller organisatoriska tillhörighet.

Förvaltningen följer kontinuerligt upp de synpunkter som framförs av föräldrar och andra berörda direkt till verksamheterna i de dagliga kontakterna. Föräldrarna har vidare möjlighet att framföra önskemål och synpunkter när skolorna t.ex. har öppet hus och föräldramöten. Förvaltningen bedömer inte att det finns önskemål om en annan organisatorisk lösning än nuvarande. Det är inte heller förvaltningens uppfattning att de kritiska synpunkter som framkommit i bl.a. enkätsvaren kan härledas till organisatorisk lösning eller typ av driftsform utan snarare till ekonomiska resurser.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Som nämndes ovan har förvaltningen i utarbetandet av svaret på nämndens återremiss fört en dialog med representanter från mellanstadieverksamheten. Det är förvaltningens intryck att man upplever det positivt att fritt kunna utforma och planera mellanstadieverksamheten utifrån egna lokala förutsättningar och man upplever sig ha nöjda barn. Förvaltningens bedömning att kvaliteten i mellanstadieverksamheten är tillfredsställande kvarstår. Det är naturligtvis viktigt med en kontinuerlig uppföljning av kvaliteten i verksamheterna där man beaktar synpunkter från både barn och föräldrar kring verksamheternas organisation, driftsform och innehåll.

Förvaltningen arbetar med att finna en lösning på det låga antalet barn som deltar i mellanstadieverksamhet i Snösätra. En förklaring till det låga deltagandet kan vara att eleverna i Snösätraskolan inte tycker att det är bekvämt att gå över till mellanstadieverksamheten pga. lokaliseringen i centrum. Diskussion pågår inom förvaltningen om möjligheten att låta de yngre eleverna i år 4-5 få ha sin mellanstadieverksamhet i Rågdalens parklek. Förvaltningen avser att återkomma i verksamhetsplanen för 2006 med förslag på en mer lokalt placerad mellanstadieverksamhet för de yngre eleverna i Snösätraskolan.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner ovanstående svar på nämndens återremiss.

BILAGOR

1. Översyn av mellanstadieverksamheten och fältassistenternas verksamhet. Återremiss från stadsdelsnämnden 2005-05-19, dnr 404-196/2005.
2. Tabell: Redogörelse kring mellanstadieverksamheten, Vantörs stadsdelsnämnd. Baserat på uppgifter från Vt -05.